

<http://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/view/meit28-02-004>

DOI: 10.30890/2567-5273.2023-28-02-004

УДК 378.018.8:373.3.011.3-051]-021.321.376.091.2]:378.018.43(045)

TEACHER TRAINING FOR WORKING WITH CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГА ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Dudnyk N.V./ Дудник Н. В.

c. ped.s., as.prof. / к.пед.н., доц.

ORCID: 0000-0003-4823-3463

Bezliudna N.V./ Безлюдна Н.В.

c. ped.s., as.prof. / к.пед.н., доц.

ORCID: 0000-0002-1308-4448

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University,

Uman, 2 Sadova st., 20300

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Умань, Садова, 2, 20300

Анотація. Інтегрована освіта в умовах воєнного стану є викликом для освітянської спільноти. У статті висвітлено особливості підготовки педагогів до ефективного впровадження інтегрованої освіти. Авторами проаналізовано нормативно-правового забезпечення інтегративного процесу в закладах освіти України та здійснено аналіз сучасних наукових джерел, публікацій учених з теми дослідження. Розглянуто форми та методи роботи з майбутніми учителями з метою удосконалення їхньої підготовки до впровадження інтегрованої освіти. Доведено, що створення ефективного інтегративного освітнього середовища в сучасній школі детерміноване рівнем професійної готовності педагогів до реалізації відповідних завдань у практичній діяльності.

Ключові слова: інтеграція, інтегрована освіта, підготовка вчителя початкової школи, діти з особливими освітніми потребами.

Вступ.

В умовах дії правового режиму воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ (із змінами) освітній процес у закладах загальної середньої освіти, в яких навчаються діти з особливими освітніми потребами (ООП), в т. ч. спеціальних, організовується відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» інших актів законодавства з урахуванням безпекової ситуації в кожній окремій адміністративно-територіальній одиниці. В умовах воєнного стану діти з особливими освітніми потребами є найбільш вразливою категорією серед здобувачів освіти та потребують особливої підтримки та уваги. Тому важливо забезпечити продовження здобуття освіти такими дітьми із створенням безпечного освітнього середовища, з наданням психолого-педагогічного супроводу та корекційно-розвиткових послуг незалежно від місця перебування таких учнів.

Основний текст.

Інтегрована освіта – це система освітніх послуг, заснована на принципі забезпечення фундаментального права дітей на освіту та права на освіту за місцем проживання, і включає навчання дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітніх навчальних закладах.

За словами О. Коробкіної, «інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, заснована на принципі забезпечення фундаментального права дітей на освіту та права на навчання за місцем проживання, у тому числі навчання дітей з особливими освітніми потребами, особливо дітей з особливостями психофізичного розвитку, в умовах загальноосвітнього навчального закладу» [1].

Нам імпонує визначення поняття «інклюзивна освіта», яке подає З. Шевців: «інклюзивна освіта» - це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання, передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в спеціально створених умовах загальноосвітнього закладу [3].

Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів до фахової діяльності в умовах інклюзивної освіти розглядається Т. Садовою як цілісна система взаємодіючих структурних і функціональних компонентів, спроможних забезпечити достатній рівень готовності здобувачів вищої педагогічної освіти до майбутньої професійної активності. Узагальнюючи результати сучасних досліджень, можемо стверджувати, що основоположними ознаками професійно-педагогічної підготовки стає системність, цілісність, процесуальність. З урахуванням принципу системного підходу підготовка до педагогічної діяльності є інтегративним утворенням з певними характерними особливостями: єдність і взаємозв'язок різних структурних елементів, об'єднаних єдиною метою; єдина внутрішня організація, яка характеризується зв'язками і залежностями між окремими компонентами системи [2].

Заклади освіти в умовах воєнного стану здійснюють навчання в дистанційній формі використовуючи такі засоби комунікації: використання електронних платформ (ZOOM, MEET, Google Classroom тощо); розміщення завдань та рекомендацій на сайті ЗЗСО; створення груп із учнями та батьками в соціальних мережах (Viber, Telegram, WhatsApp тощо); проведення онлайн-конференцій; листування через електронну пошту; спілкування в телефонному режимі тощо.

Метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг здобувачам освіти, застосовуючи сучасні інформаційно-комунікаційні технології. Вона базується на принципі самостійного навчання і орієнтується на індивідуальну освітню траєкторію, особливо коли мова йде про навчання школярів з особливими освітніми потребами.

Дистанційна форма навчання передбачає готовність вчителів до організації такого навчання, яка має формуватися ще у ЗВО. Тобто, майбутні учителі початкових класів мають бути обізнані з такими веб-ресурсами, як платформи Moodle Google, Classroom, програми Zoom, Class Dojo, Google-форма та ін.; синхронним і асинхронним режимами дистанційного навчання; електронною поштою, форумом, чатом, блогом як формами спілкування з учнями та батьками тощо. Здобувачі вищої педагогічної освіти мають оволодіти методикою ефективної комунікації з учнями та батьками.

З метою удосконалення підготовки майбутніх учителів до впровадження інклюзивної освіти в умовах дистанційного навчання, на нашу думку, варто

було б щоб заклади педагогічної освіти включали в освітні програми спеціальні курси та модулі, які стосуються інклюзивної освіти та дистанційного навчання. Це допоможе здобувачам освіти оволодіти знаннями про основні принципи та методики роботи з учнями з ООП в умовах дистанційної освіти, про види освітніх потреб і стратегії підтримки таких учнів. Ефективним методом у підготовці майбутніх учителів до роботи в інклюзивному середовищі є кейс-метод та аналіз практичних ситуацій, за допомогою яких здобувачі освіти можуть набувати навичок прийняття рішень у контексті роботи з учнями з ООП у дистанційній освіті. Такі форми навчання майбутніх учителів мають охоплювати теоретичні питання інклюзії, стратегії навчання, використання технологій та методів оцінювання.

Окрім таких курсів майбутнім учителям під час навчання в закладі вищої педагогічної освіти потрібно набутися і практичного досвіду роботи з учнями з ООП. Це може відбуватися під час навчальних практик у тісній співпраці з вчителями-інклюзивістами або включенням до команди, яка працює над інклюзивними проектами. Такі практики сприятимуть отриманню практичного досвіду під наглядом досвідчених фахівців. Майбутні учителі також повинні отримати досвід співпраці із батьками учнів з ООП та громадськими організаціями.

Обов'язковим компонентом у підготовці майбутніх учителів до впровадження інклюзивної освіти в умовах дистанційного навчання є використання спеціального програмного забезпечення, екранних читачів, диктофонів та інших технологій, які можуть підтримати учнів з особливими потребами під час дистанційного навчання та полегшують доступ до навчального матеріалу.

Висновки.

Формування у майбутніх учителів готовності до впровадження інклюзивної освіти в умовах дистанційного навчання є цілеспрямованим процесом, який здійснюється поступово. На нашу думку запропоновані форми та методи допоможуть майбутнім учителям отримати необхідні знання, навички та практичний досвід ефективної роботи з учнями які мають особливі освітні потреби в умовах дистанційної освіти. Перспективу подальших досліджень убачаємо у вивченні зарубіжного досвіду використання вчителями цифрових платформ та відкритих ресурсів для організації дистанційного навчання школярів.

Література:

1. Коробкіна О. Інклюзивна освіта в Україні: шляхи від теорії до практики. Харків. 2017. 57 с.
2. Садова Т. А. Професійно-педагогічна підготовка: дефінітивний аналіз проблеми. URL : http://ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_51/77.pdf.
3. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки: методичні рекомендації. Рівне: РДГУ, 2014. 74 с.

References:

1. Korobkina, O. (2017). Inklyuzyvna osvita v Ukrayini: shlyakhy vid teorii do praktyky. Kharkiv [in Ukrainian].
2. Sadova T. A. Profesiyno-pedahohichna pidhotovka: definityvnyy analiz problemy. URL : http://ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_51/77.pdf [in Ukrainian].
3. Shevtsiv Z. M. (2014). Osnovy inklyuzyvnoyi pedahohiky: metodychni rekomendatsiyi. Rivne: RDHU [in Ukrainian].

Annotation. *Inclusive education under martial law is a challenge for the educational community. The article highlights the peculiarities of teacher training for the effective implementation of inclusive education. The authors analyzed the regulatory and legal provision of the inclusive process in educational institutions of Ukraine and performed an analysis of modern scientific sources, publications of scientists on the topic of research. Forms and methods of working with future teachers in order to improve their preparation for the implementation of inclusive education were considered. It has been proven that the creation of an effective inclusive educational environment in a modern school is determined by the level of professional readiness of teachers to implement relevant tasks in practical activities.*

Keywords: *inclusion, inclusive education, primary school teacher training, children with special educational needs.*

Стаття відправлена: 11.07.2023 р.